

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 6. De ordine decretorum diuinæ voluntatis tum inter ſe; tum etiam
reſpectu cognitionis diuinæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

de unum responsum fuit disp. 6. sect. 1. & 2. quam consule.

SECTIO VI.

De ordine decretorum diuinae voluntatis sum inter se, sum etiam respectu cognitionis diuinae.

45. **S**uppono imprimis, licet Deus vnico actu simplicissimo realiter omnia intelligat, & velit: illum tamen virtualiter, & aequiualeuter esse multiplicem, posseque a nobis in multos per rationem distingui. Possumus enim concipere illum actum inaduatate, prout est intellectio, non cogitando de eodem prout est volitio, aut nolitio. Et rursus prout est intellectio, aut volitio talis obiecti in particulari, aut prout est obiecti alterius. Quod dum facimus, distinguimus conceptu actum intellectus ab actu voluntatis, & actum vtriusque facultatis re vnicum, in plures secundum rationem diuidimus. Contra quem modum concipiendi partim frivola sunt quae opponuntur a Nominibus, partim etiam falsa, partim Scripturae, Concilijs, & Patribus, certisque fidei principijs minus consentanea vt fuse ostendemus tom. 4. disp. 17.

46. **I**nter hos autem actus virtualiter multos & ratione diuisos, aliquando concipitur esse subordinatio, virtualis scilicet, & per aequiualentiam, id est, cum fundamento in re: quatenus aequiualent pluribus distinctis, quorum vnus alium praesupponit, ac si re ipsa essent in Deo distincti (vt sunt in creaturis) vnus formaliter alium praesupponeret, & quasi ab illo penderet. Nam quia voluntas diuina non fertur in incognitum, sed sicut nostra, praesupponit cognitionem obiecti, vt conditionem necessariam ad volendum aut nolendum: idcirco talis ordo esse concipitur inter actus intellectus & voluntatis diuinae, vt cognitio & propositio obiecti sit prior volitione circa illud versante eo modo quo proponitur. Prior, inquam, non formaliter & re ipsa, sed virtualiter & per aequiualentiam. Neque etiam tempore seu duratione, vt male fingunt Nominales nos imaginari: quasi dicamus rationis prioritatem, vel naturam, esse talem vt vnus sit, & aliud non sit, vel vnus sit, & non sit, in eodem instanti temporis, diuiso in duo instantia rationis. Etenim prioritas illa non est prioritas in quo vnus sit, & aliud non sit, vel vnus simul tempore sit & non sit: sed est prioritas a quo, id est, dependentiae & subordinationis. Et quando quaeritur, an vnus sit in eodem priori, in quo est aliud? v. g. An volitio sit in eodem priori, in quo est cognitio? locutio est impropria, & sensus ineptus. Est enim

sensus, An volitio sit talis vt cognitio obiecti ab ipsa pendeat, sicut ipsa pendet a cognitione obiectum illud proponente. Et haec sufficiant in praesenti refutatis vanis imaginationibus Gabrielis in 3. dist. 19. quaestione vnica artic. 2. conclusione. Aliorum vero argumentis respondebimus, sect. 8.

47. **D**ixi cognitionem seu propositionem obiecti esse priorem volitione circa illud versante: quia alioqui non est dependentia & subordinatio inter cognitionem & volitionem, si cognitio circa vnum versetur, & volitio circa aliud. Dixi etiam, eo modo quo proponitur: quia non omnis cognitio obiecti est prior eius volitione: sed ea tantum quae illud proponit, & secundum modum aut statum quo proponit. Alioquin enim potest aliqua obiecti cognitio esse posterior eius volitione, quatenus obiectum, secundum talem statum quo cognoscitur, pendet ab actu voluntatis. Ex. gr. cognitio Petri vt futuri, pendet a decreto voluntatis quo Deus statuit Petrum producere, & vi cuius futurus praeuidetur. At haec praeuisio non est illa cognitio, quae Petrum voluntati proponit ante ipsius decretum, sed tantum cognitio Petri, vt possibilis eligi & decerni. In vtriusque autem actuum intellectus, & voluntatis ad inuicem comparati, vnus actus intellectus seorsim, aut voluntatis seorsim, inter se collati, sunt alij alij priores, quatenus vnus alium virtualiter praesupponit, atque ab illo quo modo pendet. Sic scientia visionis est prior actu voluntatis, quo Deus statuit aliquid ex aliquo praeuiso: v. g. si Deus non decreuit Incarnationem nisi ex occasione peccati Adami, praeuisio illius peccati fuit prior decreto Incarnationis. Et inter actus ipsos intellectus diuini ad inuicem collatos, quando Deus cognoscit vnum propter aliud, cognitio istius est prior, id est, prius tendit in hoc obiectum, quam in illud: quia istud est illi causa, seu medium & ratio cognoscendi. Similiterque quando Deus vult vnum propter aliud: actus voluntatis prius tendit circa illud, quod est alteri ratio volendi. Atque ita intentio finis, etiam absoluta & efficax, est prior electione mediorum. Et si plura media subordinata eliguntur, quorum vnus referatur ad aliud, velut ad finem proximum, volitio istius est prior volitione alterius. Ex. gr. cum Deus velit, in negotio praedestinationis, vocationem propter iustificationem, & iustificationem propter glorificationem: volitio glorificationis prior est, quam volitio iustificationis: & volitio iustificationis prior est, quam volitio vocationis. Cum autem intentio finis praecedat in priori signo rationis electionem, mediorum: abstrahit pro illo priori ab his aut illis medijs determinate, quorum nullum in particulari necessarium est, & quodum electio ac determinatio pertinet ad posterius signum rationis.

in quo concipitur esse electio, vi intentionis ratione prioris. Exempli gratia, in negotio predestinationis, Deus primò intendens antecedenter & à se salutem electorum, siue efficaciter siue ineffaciter, determinauit ratione post de medijs. Et similiter potuit primò decernere Christum venturum, abstrahendo à medijs, vel à modo quo veniret, passibilis, aut impassibilis, de quo postea ratione decernere potuit ex occasione alterius non prævisi pro illo priori rationis, id est, à quo decerneretur incarnationis quoad substantiam nõ pependit, neque illud præsupposuit. Sic in humanis potest quis decerneret ire Romam, nondum decernendo de medijs in particulari, & de modo, de quo postea deliberabit: fierique poterit ut ob aliquam occasionem, nondum prævisam, ad tale medium, aut modum se determinet, relicto alio, quo alioqui vti voluisset.

Falluntur autem qui putant cum Caetano 3. p. quæst. 1. artic. 3. ordinem inter actus diuinos esse sumendum generatim ex naturis rerum ipsarum, ita ut vniuersaliter ordo naturæ præsupponatur ordini gratiæ: & ordo gratiæ, ordini vnionis hypostaticæ: vel ita, ut quæcunque sunt priora à parte rei, aut ex natura sua, sint etiam priora in cognitione & volitione diuina: aut, ut videtur velle Scotus, ordinem actuum diuinæ voluntatis sumi generaliter ex proportionem rerum ad finem. Falluntur, inquam, quia non omnia naturalia subordinantur supernaturalibus & gratuitis, in cognitione quælibet, aut volitione diuina. Sed contra potius, Deus vult multa naturalia propter supernaturalia: ut natiuitatem alicuius, propter preces, & fidem, ac charitatem parentum: mortem electi, propter ipsius salutem, & similia. Et quæ potuit velle homines, & eorum salutem propter Christum: quàm Christum propter homines, eorumque salutem. Deus item cognoscit omnia immediate & per se, secundum vnum modum cognitionis: secundum altam vero, quo cognitio mediata est, Deus cognoscit naturalia per supernaturalia, & causas per effectus, quæ ac effectus per causas, propter mutua connectionem. Voluntas quoque diuina velle potest causam propter effectum, quæ ac effectum propter causam. Ac sicut in nobis non est necessariò idem ordo in cognoscendo & volendo, qui est inter obiecta: sed interdum simul cognoscimus, aut volumus ea, quæ sunt in re subordinata: Interdum etiam ordinem illius inuertimus, v. g. videmus simul ignem & fumum, fructum & arborem: & volumus arborem propter fructum. Sic in Deo ordo rerum ipsarum non pœnit ordinem inter actus diuinos, si nihil aliud sit. At neque etiam proportio Scoti sufficiens est. Etenim voluntas, quæ in medijs electione libera est, potest minus proportionatum, sed tamen suffi-

ciens, præferre maiori, neque semper eorum naturæ, & dignitati, se accommodat, sed aliquando maioris minori subordinat. Quo pacto non pugnat Deum voluisse suam gloriam per hominum salutem, & salutem hominum per redemptionem, & redemptionem per Incarnationem, quæ fuerit medium vltimò electum, licet secundum se sit fini propinquius & magis proportionatum, quia magis facit ad gloriam Dei; quàm salus hominum & redemptio. Quare non sufficit ordo medijs propter est in re.

Non essentior quoque Vasqui disp. 82. cap. 5. & 6. & alijs quibusdam Recentioribus, cum ipso affirmantibus instantia rationis inter Dei decreta, assignanda esse generatim & vniuersaliter ex connexionem & ordine, quem habent ipsa obiecta inter se, vel ex natura sua, vel ex intentione hominum operantium. Non autem assignari etiam posse ordinem instantium ex solo ordine quem res habent à diuina voluntate, quæ pro sua libertate possit vnum ad aliud ordinare, etiam si re ipsa, ad illud non referatur. Ratio eorum est: quia sine mutatione rerum inter se, non possumus varias ordinationes diuinæ voluntatis concedere, aut colligere. Nimirum quia, ut ipsi philosophantur, actus liberi diuinæ voluntatis complentur formaliter & constituntur per creata connotata. Ex quo fit ut decreta diuina, prout ad illa comparantur, nullum seruent ordinem inter se, quando creata connotata nullum habent inter se ordinem dependentiæ. Neque possit esse variatio in decretis diuinis, nisi sit penes illud connotatum extrinsecum, id est, penes res liberè volitas: quia non potest esse ex parte ipsius Dei: ergo si est, debet esse ex parte rerum volitarum. Quare res manentes in eodem ordine, non possunt Dei voluntate aliter ordinari: sed voluntas etiam Dei eodem modo manet. Semper igitur attendi debet connexio rerum inter se, ut inde ordinem diuinæ voluntatis assignemus. Rerum autem connexio consistit potissimè in proportionem naturali rerum, quæ inuicem comparantur, vel in intentione, non Dei, sed hominum taliter operantium. Hæc Vasq. loco cit. num.

25. 26. Cuius fundamentum de constitutione actuum Dei liberorum per creata connotata, fuit superius reiectum sect. 3. numer. 12. Et præcipue quia cum actus Dei liber, quæ talis, sit causa variationis quæ est in connotatis illis, id est, in effectibus liberè volitis, impossibile est actum liberum constitui formaliter per illam variationem: alioquin constitueretur formaliter per aliquid posterius, & pendens à seipso iam constituto. Euidenter autem falsum est, non posse esse ordinem inter Dei decreta, nisi sit ordo inter obiecta ex natura rerum ipsarum. Nam ex natura rei nullus erat or-

Ordo inter actus diuinos non est vniuersaliter generatim ex naturis rerum, neque ex proportionem ad finem.

Scot. in 3. dist. 7. q. 4. § Dico tamen quod lapsus.

do inter filium impetratum ab Elizæo, & preces ipsius Elizæi: id est, filius non pendebat naturaliter, neque postulabat pendere ab eius oratione. Et tamen Deus decrevit illum dare propter Elizæi orationem. Sic etiam pluvia non pendet naturaliter à precibus Ecclesiæ: & tamē sæpe datur à Deo intuitu precum Ecclesiæ. Eaque fortè de causa addidit Vasq. debere esse ordinem inter objecta vel ex natura rei, vel ex hominū intentione. Verūm si homines possunt propria libertate ordinare ea quæ ex natura rei, non ordinantur inter se: Potest etiam Deus: quippe cuius voluntati non minùs subest ordinatio rerum, quàm voluntati hominum: quique in huiusmodi ordinatione non pendet ab hominum voluntate, quasi non possit ordinare nisi ea quæ ipsi homines ordinauerint. Et quidem ante omnem hominum & angelorum ordinationem, Deus creaturas intellectuales ordinavit ad gratiam & gloriam, simplici saltem affectu desiderij: ad quam tamen Angeli & homines non estant naturaliter ordinati. Quare illa ordinatio fuit primò ex Dei voluntate. Et similiter Deus alia multa antecedente voluntate ordinavit, ante omnem creaturarum intellectualium ordinationem, quæ alioqui non habebant ordinem inter se: id est, non exigebant ex natura rei, ut vnum fieret à Deo propter aliud. Adde quòd cum homines ordinant vnum ad aliud, putà offerunt Deo preces vt infantem impetret: ista ordinatio humana potest esse absque eo quòd Deus ita ordinet, & faciat re ipsa id quod petitur. Ergo ordinatio humana non est ipsamet ordinatio diuina, sed ex parte Dei intelligendum est aliquid aliud, quo ipse propter preces decrevit dare id quod petitur. Posset autem propter easdem preces non id decernere, sed aliquid aliud. Neque enim dat semper illud ipsum quod petitur, sed sæpe dat aliquid aliud magis conducens ad salutem petentis, & ad gloriam suam. Tuncque Deus ponit ordinem inter huiusmodi res, qui neque est ex intentione petentis, supposito quòd preces suas ad hoc beneficium præcisè restrinxerit, id est, hoc tantum à Deo postulet: quod non est impossibile: neque etiam est ex natura rerum ipsarum.

Super deo examinare quàm delicta sine & improbabilia, quæ iidem Auctores respondent hoc loco obijcientibus Deum per actum simplicem suæ voluntatis, æquivalentem pluribus actibus voluntatis creatæ, posse relaxare vota sibi facta, & debita seu peccata condonare, per simplicem cessionem sui iuris: absque vllâ mutatione creaturarum: ita vt pro aliquo tempore, ea retineat, pro alio remittat. Quæ remissione facta ex parte Dei, cessat re ipsa obligatio, quamvis creaturæ ignorent factam esse: neque amplius obligantur nisi ex conscientia erronea. Item quàm malè asserant pecca-

tum veniale non posse tolli nisi per formam intrinsecam impossibilem: & tamen tolli per attritionem cum augmento gratiæ. Cum nihilominus neque gratia, neque attritio seorsim, opponantur incompatibiliter peccato veniali: neque maior fortiantur repugnantiam & impossibilitatem naturalem ex eo quòd simul iungantur. Imò similis attritio, & augmentum gratiæ, simul possint stare cum simili peccato veniali, in eo qui non obstante tanta gratia habituali, infectus plurimis peccatis venialibus simul & eiusdem speciei, non mereretur omnium remissionem per similem attritionem eiusdem speciei & intensioris. Qua de re dicemus alibi, in tractatu de gratia.

Vide tom. 2
disp. 40.
Sect. 10.

Præter ordinem istum inter actus diuinos ob dependentiam virtuales vnus ab alio, potest alius assignari ex parte subiecti, quod vnum magis ac prius sibi vendicat, quàm alium, vt pote magis sibi connexum, verbi gratia actus essentialis & necessarios, prius quàm contingentes & liberos: vel quando ita se habent, vt non conuertantur subsistenti consequentiâ: Quo pacto scientia conditionata futurorum, est prior scientiâ absoluta eorundem, quatenus esse potest sine absoluta: & esset, quamvis res absolute non esset futura. Contra verò si quid absolute futurum est, prius ratione verum fuit illud fuisse futurum si conditio poneretur: sed hic præcipue de primo ordine, qui vocatur ordo causalitatis inter decreta Dei libera, disputamus, de quo plura sequentibus sect. dicenda sunt, deque simili ordine inter actus intellectuum tum inter se, tum etiam comparatos cum actibus voluntatis, prout ab illis præsupponuntur, aut illos præsupponunt, & virtualiter ab illis causantur.

52.
Ordo prioritatis inter actus diuinos ex parte subiecti, & subsistentiâ consequentiâ.

SECTIO VII.

Utrum ordo causalitatis assignatus inter actus diuinos sit Deo intrinsecus?

RESPONDEO esse intrinsecum non quidem actualem ordinem realem, sed virtualem, in eo consistentem, quòd vnus actus, quamuis realiter simplex, & indivisibilis, æquivaleret intrinsece & per se, multis actibus creaturarum distinctis, quorum vnus alium præsupponit, & ab illo causatur, & pendet. Prima pars huius responsi, non esse scilicet inter actus diuinos actualem ordinem realem intrinsecum, est communis Theologorum contra Scot. in 3. distinct. 7. quæst. 3. Duh. 1. in fine: vbi naturæ prioritatem, & non rationis solum, ponit inter electionem ad gloriam, & præ-

53.
Ordo realis inter actus diuinos non est Deo intrinsecus, sed virtualis tantum.